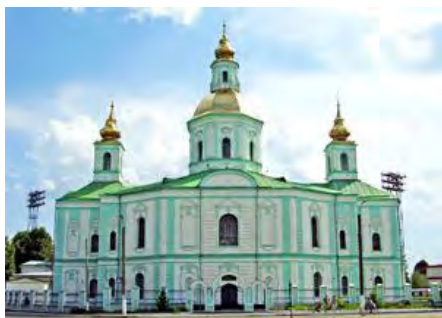

ІСТОРІЯ ОХТИРСЬКОГО ПОКРОВСЬКОГО СОБОРУ

Макаровець Карина Василівна

11 клас, Сумська область Охтирський район,
Хухрянська загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів
Охтирської районної ради Сумської області, с. Хухра,
особистий e-mail: sut_akh@ukr.net

Духовність, культура, освіта, благодійність тісно пов'язані з розвитком віри та церкви в Україні. Протягом тисячоліть та століть найкращі твори живопису, іконопису, книговидавництва, ювелірні вироби були зосереджені у церквах та монастирях.

Храм – маленький острівець серед житейського моря, де йде порятунок душ. Коли ми переступаємо його поріг – із землі потрапляємо на небо.

Однією з перлин архітектури міста Охтирка Сумської області є Покровський собор.

Історія цього храму починається з 1751 року, з того часу, коли надійшов указ Святого Синоду про те, щоб ікону Богоматері, явлену в Охтирці в 1739 році, вважати за чудодійну. Священник Покровської церкви Даниїл Полянський знайшов її в траві поблизу церкви. Чудодійність ікони підтверджується багатьма випадками зцілення, які зафіксовані у „Книзі чудес”, яку офіційно створили для фіксування чуда [7].

Ікона має не тільки духовну цінність, а й художню та мистецьку. Саме завдяки чудодійній іконі Божої Матері в Охтирці розпочали будівництво архітектурної пам'ятки Слобожанщини – Охтирського Покровського собору [1, 2].

За дорученням імператриці Єлизавети Петрівни майстер барокко В.Растреллі в місті Охтирка створив неповторну за красою архітектурну композицію. Це один з кращих пам'ятників будівництва на Слобожанщині, який зберігся до наших днів. В ньому відобразилися особливості того напрямку в церковному зодчестві переважно другої половини ХУІІІ століття, які одержали розповсюдження в Києві та інших містах Лівобережжя та Слобожанщини. Собор будувався з 1753 по 1782 рік під наглядом архітектора С.Дудинського. Є привід стверджувати про поєднання в будівлі храму почерків архітектурних шкіл Растреллі, Ухтомського та місцевої[2, 5, 9].

Художню цінність цієї пам'ятки архітектури мають і використані у внутрішньому бранні елементи образотворчого мистецтва.

Хоча з часу спорудження собору минуло більше двох століть, серед яких були роки революційних потрясінь і війни, до наших днів в його інтер'єрах збереглися прикраси, окремі монументальні розписи.

В роботі над іконостасом брав участь відомий український художник і педагог, академік живопису І.С.Саблуков. Для Покровського собору він написав 46 ікон. Храм прикрашали три картини відомого іспанського художника Мурільйо: «Поклоніння волхвів», «Поклоніння пастерів», «Розп'яття Спасителя»[2].

У ХУІІІ сторіччі іконописний сюжет Богоматері Охтирської зустрічається не рідко. У Москві, в Останкинському палаці – музеї творчості кріпаків, експонується істинний шедевр з написом:

«Ікона Богоматір Охтирська» в карбованому окладі. Росія початок ХУІІІ століття. Це один з варіантів на тему явлення чудотворної ікони.

З собором пов'язане ім'я Якова Івановича Щоголева – поета Слобожанщини. Так у метричній книзі собору за 1823 рік відмічено, що у мешканця Охтирки Івана Петровича Щоголева і його дружини Олександри Петрівни 24 листопада (за старим стилем) народився син Яків – майбутній відомий український поет, автор збірників „Ворскло” і „Слобожанщина” [7].

Є ще один цікавий запис у метричній книзі собору. Під номером 104 за 1906 рік зафіксовано народження у м. Охтирці Лозов'ягіна Івана Петровича. Саме 19 вересня того року (за старим стилем) в родині муляра Павла Лозов'ягіна народився хлопчик Іван, якому судилося стати відомим в усьому світові письменником Іваном Багряним.

В кінці 70-х років минулого століття на кліросі собору співав Павло Грабовський – учень чоловічої бурси, в подальшому видатний український поет-публіцист, перекладач, революціонер-демократ. Він народився у с. Пушкарному (нині Грабовське) Краснопілляського району на Сумщині. У десятирічному віці Грабовського батьки відправили на 5 років (1874-1878) навчання в охтирській бурсі, а в 1882-1885 роках він періодично проживав у місті під гласним наглядом поліції. На місцевому матеріалі написав статтю „О развитии школьного образования в Ахтырском уезде Харьковской губернии”.

При соборі існувала школа, пристанище для бідних та безпритульних, велика бібліотека[2].

Чудодійна ікона Охтирської Божої Матері зберігалася в соборі до 1844 року, потім в Охтирському Свято-Троїцькому монастирі. У 1903 році ікона зникла під час перевезення її до Санкт – Петербургу для реставрації. З ікони в свій час було зроблено 20 копій, як тоді казали, списків. Один із них зберігається у Сумському художньому музеї. Через багато років стало відомо, що Охтирська чудодійна ікона була вивезена до Канади і зберігається у приватній колекції[2, 10].

ХХ століття було іспитом для багатьох культових споруд, у тому числі і Охтирського Покровського собору. В 60-х роках його мало не знесли, щоб побудувати магазин. Але місцеві жителі стали на захист свого храму.

Відновлений в 1989 році. Сьогодні у соборі можна побачити одну з старих копій Охтирської чудотворної ікони. 15 липня кожного року паломники з усієї України, Росії, Білорусії з'їжджаються до храму, щоб відзначити день явлення Охтирської ікони Божої Матері.

У 2007 році Охтирський Свято-Покровський кафедральний собор потрапив у число «7 чудес» Сумщини. У теперішній час Свято-Покровський собор у Охтирці є кафедральним собором Сумської єпархії УПЦ МП, залишається значним духовним осередком регіону та країни. Будучи оригінальною історико-архітектурною пам'яткою, культова споруда є традиційно популярною в туристів, що відвідують Сумщину.

При цілком земних загальних потребах у людини, звичайно існують потреби душі. Християнська етика – найвища людська мораль. На фоні загального розчарування у в житті, в багатьох ідеалах і цінностях, як правило, виникають, матеріалізуються у різних проявах мистецтва, культури найвищі людські цінності. Саме храми, в тому числі і Охтирський Покровський собор, були і є пристанищем душі.

1. *Вечерський В. Охтирські храми, що дивом уцілило // Старожитності. – 1993. – № 39-40. – С.14-15.*

2. *Воліс В.Ф. Покровський собор. Фрагменти історії // Прапор перемоги. – 1991. – № 22. – С.3-4.*

3. *Галкін О. Охтирська чудодійна // Прапор перемоги. – 1990. – №12.*

4. *Грабар Н. Останкінський палац. – Старі роки, 1910. – С.13.*

5. *Дейнека А.І. Пам'ятники архітектури Сумщини. – Харків: Прапор, 1981. – 199с.*